

د محاسبي تېرىننگ تە بىه را غلاست

محاسبه

دمحاسبي مهم اصطلاحات

Important Terms of Accounting

ا. محاسبه : هغه فن دی چی اقتصادی معاملی ثبت، درج، تقسیم بندی او تر ارزیابی لاندی نیسی او ده گونه نتایج ترلاسه کوي یا په بل عبارت محاسبه په یوه شرکت، تصدی، سازمان او سوداگریز دفتر کی داقتصادی فعالیتونه افهام (پوهول او پوهیدل)، لندیز، لیکل، ثبت، درج او مالی اندازی کولو ته وايی.

يا دتجارتی معاملاتو، دشرکتونو او تصدیو در اکروورکرو او دشتمنیو او مالی چارو یاداشت او ثبتوں په پیر بنه ډول سره محاسبه بلل کیری. تاجر غواړی چی دخپل تجارت د وضعیت په هکله او دخپلو عوایدو په اړه معلومات ولري او دغه معلومات محاسبه چمتوکوي.

په بله وينا محاسبه یو خدماتی فعالیت دی چی یوه اداره، شرکت یا دفتر کی داقتصادی فعالیتونو په هکله مالی معلومات برابروي.

محاسبى ته ارتيا اودهغى هدف

هر هغه خوک چى په يوه کاروبار، تجارت او تجارتى معاملاتولاس پورى كوي محاسبى ته ارتيا لرى هدفونه يى دادى.

الف: په منظم دول دسوداگرى چارو مالى سوابق جورول او ثبتول.

ب: دهغو تولو چارو تشخيص او پىزىندنه چى مالى ارخ خىرى.

ج: دكەتى كولو لپاره دبنو معاملاتو ترلاسه كول تر خودمجموعى پانگى او عايد مقدار باندى پوه شو.

د: په معاملاتو كى دشريko اشخاصو حقوقى او حقيقى دمعلوماتو له مخى دمالى مسايلو تحليل، تفسير، كتابت، ثبت اوليكل او پرتله كول، ترخو دشركت، تصدى او سوداگريل فعالىت اقتصادى حالت معلوم

شي

دمحاسبي تاریخچه

دلومرى ٿل لپاره دمصر، یونان او دروم سلطنت تاجر انو خپل و رُخنى معاملات یادداشت کول او هغه یى ساتلي وو، خو دغو یادداشتو نو ڊيره ابتدائي او عنعنوي بنه درلوده. دلومرى ٿل لپاره وروسته له هغه چى دديار لسمى او ٿوار لسمى پيرى په ترڅ کي په اروپا کي پدی برخه کي پرمختگ رامنځ ته شو او دعلومونو دور راغي رياضياتو هم پرمختگ وکړ او تجارتی لاري هم پراخه او نوي سمندری لاري و پيڙنډل شوي.

همدامهال Luca Picolo (1445-1515م) د علمي محاسبي بنسټ کيښود اوله رياضيکي روشنونو، حساب، الجبر او هندسي څخه یى کار واخیست هغه په وينز کي دلومرى ٿل لپاره په 1494م کال کي دمحاسبي لومني كتاب ليکلی و. او س دپينچه سوه کالو په ترڅ کي دمحاسبي علم ڊير پرمختگ وکړ او نوي علمي روشنونه پکي مروج دي دن ورخى محاسبي لاندیني خصوصيات ترلاسه کري دي.

دمحاسبي استفاده کونکي

USERS OF ACCOUNTING

دمحاسبي هدف دادی چي ديوی تصدی مالي حالت او دمالي فعالیتونو په اروند ټول هغه ضروري معلومات دمحاسبي استفاده کونکو ته په یومعلوم وخت کي وړاندی کوي. هغه څوک چي دمحاسبي سره دلچسي او علاقه لري په لاندی ډول یې بنودلاي شو.

- دکارو بارخاوند، متصديان OWNER
- دکارو بار مدیریت MANAGERIAL PERSONNEL
- دتصدي کارمندان EMPLOYEES
- دولت GOVERNMENT

- ❖ محاسبه دھانگرو دورو په ترڅ کی ثبت او تصفیه کیږی نو ځکه یې دوره یې Periodicity بولی.
- ❖ دمحاسبې دو هم خصوصیت دګټی او زیان مقایسه کول دي.
- ❖ دساتنی خصوصیت یعنی دټول تجارتی شرکت، تصدی او کاروبار هر هغه مالی جریانات په دېر بنه صورت سره په ثبت شوي شکل سائل او د ضرورت پرمھال پرته له اشتباه، ورکیدو، هیریدو او تیروتنی هغو ته مراجعه.
- ❖ توافق او سازگاري دن ورځی دمحاسبې یو خصوصیت دادی چې دټولو کلونواو تولو دورو لپاره دمحاسبې روشن او رویه یو شانته او بې بدلونه ده دمحاسبې لپاره تاکلی اصول چې علما وضع شوي په کار ځی نو ځکه هر محاسب دبل محاسب له کار سره سازگاري مومی او نوي محاسب دمحاسبې ددفتر په اسنادو پوهیږی پرته له دی چې پخواني محاسب هغه ورته تشریح کړي.
- ❖ دمحاسبې رونوالی څرګندوالی او په افشا او واضح دول ثبت کول چې هغه علما تصدیق او تایید شوي وي او خصوصی نظر په کی دخیل نه وي.

محاسب څوک دی؟

محاسب هغه څوک دی چې د تجارتخانۍ، شرکت او هربل کاروبار و رخنۍ جريانات ثبتوی محاسب د کاروبار گوزار و شونه او راپورونه دفترکی درج کوي. د ضرورت پرمهاں هغه را خلي چمتو کوي او د هغو تفسير وړاندی کوي محاسب د خپل لاس لاندی کاتبانو کارونه هم ګوري حال دا چې کاتب صرف یادداشتونه ليکي په دی توګه محاسب د محاسبې د دفتر امر دی خو کاتب یا Record Keeper یادداشتونه ثبتوی په دی توګه د محاسب دنده تر کاتب څخه پېچلی ده په تیره بیا اوس چې د کاتبانو دنده ماشین ته سپارل شوی نومحاسب په ماسین، کمپیوټر او کلکولیټر باندی کار کوي. دا په خپله ددی مانا لري چې د کاتب دنده هم محاسب ته لیبردول شوی ده محاسب د محاسبې چاری د لاندینيو مقاصد ولپاره اجرا کوي.

❖ دشركت رئيس سوداگر يا دتصدى مديرىت اولور مقام ته دتولو مالي راپورونو برابرول او دشركت دكتى او تاوان معلومول او له ورشكست كيدو څخه دشركت او سوداگری څخه دساتنى لپاره د حسابي منظم سيستم كنترول.

❖ په منظم دول دتجارني مالي سوابقو تطبيقول.

❖ دمحاسبى دكتورو معلوماتو تنظيمول ترڅو دمجموععي پانګي او عوايدو داندازى مقدار وبنېي.

❖ دشريکانو، مشتريانو او نوروتولو اړونده مراجعو څخه دحسابونو دخرنګوالي وضاحت.

په دی توګه محاسب يو دمسلكي مهارت لرونکي Professional Skill شخص دی چې پرته دهغه له مهارت څخه يو سوداگریز دفتر شركت او تصدی خپل مالي دفتر پرمخ نشي بیولای نوځکه سوداگر او

شرکتونه تل دیوه تکڑه منشي، محاسب او کاتب په لته کي وي.

ددوه گونى حساب سيستم

Double Entry System

په دغه برخه کي راغلى حسابونه تقریباً تول په جفت ډول دثبت سيستم دي. دلته هره محاسباتي معامله دوه طرفونه يا دوه جانبین لري. نو کله چي معاملات په دوه اړخیزه ډول یادداشت کېږي Book Keeping بل کېږي يعني کتابت يا مکاتبه یو طرف يې Credit او بل طرف Debit

بل کېږي. دکاتب دنده ده چي په دفتر کي دواړه طرفين ثبت کري هغه تول حسابونه او معاملات چي مخی ته راځي باید دهغو په هکله پوره معلومات ولرو سوداګر، دشرکت خاوند يا دکمپني مالک خپل تول حسابونه ددفتر دمنشي او کاتب په لاس څارنۍ لاندي نیسي. که په دفتر کي حسابونه یواړخیز ثبت شي دیته یو طرفه يا Single Entry System وايی. دلته به دتولی محاسبې مثالونه راشي خو Book Keeping دوه برخى لري.

الف: د یواړخیز و معاملو سيستم

ب : د دوه اړخیزه معاملو سيستم

دوه اړخیزه مالی معاملاتو سیستم

Double Entry System

ددغه دوں معاملاتو د ثبت سیستم یونوی او پر مختللى سیستم دی چې په تولو منځنی اندازه اولویو موسسو کی ورڅه کار اخستل کېږي او دوو خواوو یعنی د بت (دا خستلو لوري) او کریدیت (دورکړي لوري) ته وي شل کېږي دغه سیستم د لوړۍ حل لپاره د لوکس پیشاولی لخوا په ۱۵۴۴ م کال کی و بنو دل شو. یا په بله وینا د ثبت او د دارایی د محاسبې هغه دوہ بنستیزه سیستم دی چې هم د کریدیت او هم د د بت برخی لري.

ديو اړخیزو مالی معاملو سیستم

د ایو ساده او یواړخیز سیستم دی چې تول معاملات په ساده دوں درج او ثبت کېږي او د دغه دوں حسابونو لپاره پېرو دفترونو ته اړتیا نه وي تول کوچنی سوداګر له دی دوں سیستم څخه کار اخستلای شي.

ددهه اړخیزه او یواړخیزه مالی معاملاتو ترمنځ توپیر

Difference Between Double Entry and Single Entry System

دوه اړخیزه مالی معاملاتو سیستم	یواړخیزه مالی معاملاتو سیستم
1. په دوه اړخیزه مالی معاملاتو سیستم کی دهري مالی معاملې واره حالته ثبت کيږي يعني هره مالی معامله دوه څله ثبت کيږي یوڅل دبت او دوهم څل کريديت نو پدی وجهه دا دمحاسبې یو كامل سیستم دی.	1. دهري مالی معاملې دواړه اړخونه نه ثبت کيږي نو پدی وجهه دا یو نيمګړي سیستم دی. 2. پدې سیستم کی موقتي حسابونه هيرشوی دي.
2. تول موقتي او د بلانس شیت یا اختتامیه بلانس حسابونه ثبت کيږي.	3. پدې سیستم کی امتحانی بلانس نشوجورو لای.
3. امتحانی بلانس کولای شو چې جورکړو.	4. دا هم دامکان څخه لری خبره ده چې یوریښتینې دعايد او ضرر راپور جورکړو.
4. دکټۍ او تاوان راپور جورولای شو.	5. پدې نيمګړي سیستم کی مونږنشو کولای چې بلانس شیت یا اختتامیه بلانس جورکړو نو پدې وجهه مونږ د مالی حالت هغه حقیقي تصویرنشو پیژندلای.
5. د بلانس شیت یا اختتامیه بلانس په مرسته کولای شو چې مالی حالت و پیژنو.	

معاملی Transaction : دېپرودلوا او پلورلو تول هغه عمليات چى
دېتلۇنقدىي او جنسىي راکىرى ورکرى لرونكى وي پە نقد او پور بول
سرە اقتصادىي معاملى بىللى كېيى.

يا پە بل عبارت د دوو يا لە دوو ڭخە دزىياتو كاروبارونو او
اشخاصو تر منخ دجنسىي يا نقدىي راکىھ ورکىھ دە.

✓ **طلبات Debtor** : هغه تول اشخاص او موسسات چی پوروري دي او د داين په وراندي مديون وي طلبات بلل کيرزي

✓ **دائين Creditor** : هغه اشخاص او موسسات چی مونږ ته اجناس او خدمات راسپاري او پر مونږ باندي پور لري دائين بلل کيرزي.

✓ **كاروبار Business** : هر هغه اقتصادي عمل چي دكتى دترلاسه کولوپه خاطر ترسره کيرزي کاروبار بلل کيرزي.

✓ **مالکيت پامتشبث Proprietor** : هغه شخص چي پانگه په کاراچوي او خپل وخت دجنس او خدمت په چمتو کولولگوي، خطرمني او دكتى او مفاد کولو مستحق وشميرل شي دتجارت يا سوداگرۍ خاوند يا متثبت وي.

✓ **پانگه Capital** : نقدی پیسی یا هغه اجناس، سامان او وسایل چی یوسوداگر به هغه باندی خپل سوداگریز کاروبار پیل کوي پانگه بلل کیزی.

✓ **شتمنی** : دپانگی هغه په کاراچول شوي پیسی او اندازه ده چی خاوند یی سوداگر یا متشبث وي لکه فرنیچر، اپارتمان او داسی نور.

✓ **امتعه Goods** : تول هغه اجناس چی دتولید اوخر خلاو لپاره پیرودل کیزی کالی یا امتعه بلل کیزی.

✓ **شخصی اخیستنه، برداشت شخصی Drawings** : هغه اجناس او پیسی چی سوداگر یا متصدیان یی دخپل شخصی لگبنت لپاره دتولید له جریان څخه اخلي شخصی اخیستنه بلل کیزی.

محاسب ✓ هغه خوک دی چی : Accountant / Book Keeper

تول اقتصادي معاملات په لند ډول په حساباتو کي درج او ثبت کوي او دهغو پايلی څرګندوي.

پورونه ✓ Loans : له یو ی حکمي او حقيقی مرجع یا شخص څخه یوه بل شخص مرجع یا ملکيت لرونکي ته داجناسو او پيسو ورکول دي په ضمانت یا بى ضمانت دلندي مودي پور په یوه مالي کال کي بيرته اداکيرنۍ خو داوردی مودی پور له یو مالي کال څخه زياته موده نيسني

ثابته شتمني ✓ Fixed Asset : هغه څه دي چی په اوبرده موده کي کار لاندی نیول کيرنۍ او ورو ورو استهلاک یا خپل ارزښت په جاري ارزښت باندی بدلوې لکه ودانۍ، ماشینونه، موټر، ھمکه او داسي نور.

✓ جاري شتمني Current Asset : هغه څه چی کم وخت کی پير ژرپه نغدو پيسو ارول کيداي شي لکه امانات، نغده اسعار، پيسی، تجارتی تغدي اسناد، چک، داسهاموپانۍ او داسي نور.

✓ دفتر Account : دپانګي او شتمنيو له یو شرح یا شرح شوي او ثبت شوي لست دی لکه دا حمد دفتر، دنغدو پيسو دفتر او داسي نور.

✓ سوداگر Businessman : دکارو بارخاوند څوک چی کارو بار پرمخ وړي، کارو بار تنظيموي او ګټه ترلاسه کوي او بعضی وخت تاوان هم زغمي. یا په ساده اصطلاح هغه شخص چی دمشتریانو لپاره اجناس او خدمات چمتو کوي دسوداگر په نوم یادېږي.

مثلاً دنساجی فابريکي خاوند، دتعميراتي شركت خاوند او داسي نور. دوکاندار اجناس خرڅوي، داکتران دمریضانو دصحت خیال ساتي، دفابریکي خاوندان اجناس تولیدوي.

✓ مسلک،شغل Profession: مسلک یا شغل دکاروبار او وظیفی یو ډول دی دکوم لپاره چی د وراندی نه تریننگ او تعلیم ته پیرزیات ضرورت دی مثلاً طبابت،حقوق،تعلیم او تربیه،مالی او دمحاسبی مسلک او شغل.

✓ مسلک او کاروبار Business Vs Profession : سره ددی چی ددی دوارو اصطلاح گانو مانا دکتی لاسته را اورل دی خوفرق یی پدی کی دی چی دکاروبار یا Business دشروع کولو څخه دمخه تریننگ ته ضرورت نشه خو د مسلک یا Profession دشروع کولو څخه دمخه مشخص علم او تریننگ ته ضرورت دی.

✓ امتعه،تجارتی اموال (Goods) Merchandise: ټول هغه اجناس او شیان چی په تصدی یا کمپنی کی دکتی دلاسته را اولو لپاره پلورل او یا هم پیرودل کیږی امتعه یا تجارتی اموال بلل کیږی. مثلاً دنساجی فابریکه توکرتولیدوی د ماربل کارخانه رنگارنگ تیزی تولیدوی. توکر او ماربل تجارتی اموال دی.

حسابونه او دهغى دولونه

حسابونه دسوداگریزو معاملو په پیر لند دول درج او ثبت کول، سوداگریز حسابونه دی. حسابونه اشخاصو پوری اړه لري دوي په هغه کی اجناس ګټۍ او تاوان او هر څه بنودل شوی وي.

دسوداگریزو حسابونو دولونه

په عمومي دول سوداگریز حسابونه دری پوله دی.

۱- شخصی حسابونه: هغه حسابونه دی چې له اشخاصو، تصدیو، شریکانو او بانکونو سره اړه ولري مثلاً داحمد حساب، دکریم دبانک حساب او نور.

۲- حقیق یا واقعی حسابونه : هغه حسابونه دی چې دمالک له شتمنی او اجناسو سره اړیکی لري لکه دامتعو یا اجناسو او تولیداتو پیرودل د ما شینونو اخستل او پیرودل، نقدی حسابونه او نور.

٣- اسمی حسابونه: هغه حسابونه دی چى هفو کى يواخى معاملات او لگبنتونه او عواید درج او لیکل شوي وي لكه دمعاشاتو حساب دكمىشن حساب او نور.

دحسابونو درج طریقه (دبت او کریدیت)

سدادگیز و حسابونو درج کول په دریو ډولونو کېرى.

۱- د شخصی حسابونو درج طریقه :

اخستونکی تل ددبت خواته او ورکونکی تل دکریدیت خواته په حساباتو کی لیکل کېرى.

۲- د واقعی حسابونو درج طریقه :

تول هغه اجناس او خدمات چى په سوداگری کی داخل کېرى ددبت خواته او تول هغه اجناس او خدمات چى له تجارت څخه وئى دحساباتو دکریدیت لوری ته درج او لیکل کېرى.

۳- داسمي حساباتو درج طريقه :

دافرادو تول لگښتونه دبت خواته او تولی ګتی يا مفاد دحساباتو دکریديت خواته درج کيږي .

مثال:

- محمود خپله سوداګري د ۴۰۰۰۰ نقدو افغانيو په پانګه پېل کړي. دلته نقده حساب چى واقعى حساب دى د ۴۰۰۰۰ په اندازه دبت او د پانګي حساب چى شخصى حساب دى د ۴۰۰۰۰ افغانيو په اندازه کریديت کيږي.
- محمود د ۵۰۰۰۰ نقدو افغانيو امتعه خريداري کړه. دلته دامتعى حساب چى واقعى حساب دى د ۵۰۰۰۰ په اندازه دبت او د نقده حساب څخه چى داهم واقعى حساب دى ۵۰۰۰ افغانۍ کریديت کيږي.

دروزنامچى حسابونه

Journal

روزنامچه يا **Journal** ژورنال دفرانسوی (ژور) کلیمی خخه اخستل شوي دى چى هغه كتاب ته وايى چى دورخى او نىتى له مخ په هغه كى تول سوداگریز معاملات ثبت او درج كىرى. روزنامچه شىپن ستونه لري.

- ١- نىتىه : په دغه ستون كى دمعاملى نىتىه، مياشت او كال ليكىل كىرى.
- ٢- تفصيلات: په دغه ستون كى دسوداگریزو معاملاتو تفصيلات په پير لند دول ليكىل كىرى.
- ٣- دليجر دكتاب دپانى شميره: په دى كى دكل دكتاب دپانى پته ليكىل كىرى چى دهغه له مخى حسابونه پير په روبانه بنه موندل كيداي شي.
- ٤- دبل شميره : په دغه ستون كى داجناسو دپيرودلو او پلورونو دبل نمبر ليكىل كىرى.

۵-دبت یا اخستل

۶-کریدیت یا ورکره

دروزنامچی بیلگه

تفصیلات	نیته	کریدیت	دبت	لیجر بل نمبر نمبر
.....	.....	.....	.....	.....
مجموعه				.....

دروزنامچي دكتاب دثبت قوانين :

- ۱- په لوړۍ کربنه کې تل ده ګومعاملو نوم لیکل کېږي چې دبت وي.
- ۲- په دو همه کربنه کې دکریدیت د معاملونوم له دبت څخه په یوه لري فاصله کې لیکل کېږي.
- ۳- د دبت په معاملو (په) او کریدیت په معاملو کې (له) لیکل کېږي. مثلاً دپانکې په حساب دبت شو، دنقدۍ په حساب کریدیت شو.
- ۴- د دی لپاره چې یوه معامله له بلی څخه جلا شي یوه مستقیمه کربنه رسم کېږي.

مثال : ۱۳۹۱:

- ۱- دحمل دمیاشت په لمړۍ نیټه یونس خان خپله سوداګرۍ د ۱۵۰۰۰۰ افغانیو په لوړۍ پانګه پیل کړه چې وروسته تر دغى نیټې یې لاندنې معاملې کړي دي.
- ۲- دحمل په دو همه نیټه په ۸۰۰۰ نغدو افغانیو دماشینونو پیرودل.
- ۳- دحمل په شپږمه له سليمان څخه د ۳۰۰۰ افغانیو په بیه دموبل او فرنیچر پیرودل.

- ۴- دحمل په اتمه د ۲۵۰۰ افغانیو په بیه دیو شمیر اجناسو پیرودل.
- ۵- دحمل په لسمه په رحمان باندی د ۱۵۰۰۰ افغانیو په بیه اجناس وپلورل شول.
- ۶- دحمل په یوولسمه له کبیر څخه د ۱۰۰۰ افغانیو او له فرید څخه د ۲۰۰۰ افغانیو اجناس واختل شول.
- دحمل په شلمه نیټه ۱۰۰۰ افغانی په نقده ډول کارمندانو ته معاش ورکړ شو.
- ۸- دحمل په دیرشمہ نیټه ۲۰۰۰ افغانی د دفتر کرايې په نقد ډول تادیه شوه.
- ۹- دحمل په دیرشمہ نیټه په اجمل باندی د ۲۰۰۰۰ افغانیو په ارزش اجناس خرڅ شول چې د هغى جملی څخه یې ۱۵۰۰ نغدي او باقى په اجمل پور پاتې شو.

دیونس خان روزنامچه

نیته	تفصیلات	دلیجر نمبر	دلیل دبل نمبر	دبت	کریدیت
۹۱ ۱/۱/۱۳	په نقده حساب کي دپانکي له حساب څخه دتصدي دپيل پانګه			۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰
۲/۱	دماشين په حساب کي له نقده حساب څخه ماشين واختسل شو			۸۰۰۰	۸۰۰۰
۶/۱	دموبل او فرنیچر په حساب کي دسلیمان له حساب څخه دسلیمان څخه موبيل او فرنیچر په پور واختسل شول			۳۰۰۰	۳۰۰۰
۸/۱	داجناسو دپیرودلو په حساب کي له نقده حساب څخه اجناس په نقده ډول واختسل شول			۲۵۰۰	۲۵۰۰
۱۰/۱	درهمان په حساب کي داجناسودخرڅلاؤله حساب څخه په رحمان باندی اجناس په پوروپلورل شو			۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰

٣٠٠٠

١٠٠٠

٢٠٠٠

۱۱/۱ داجناسو دپیرو دلوپه حساب کی

دکبیر له حساب څخه

دفریدله حساب څخه

دکبیر او فرید څخه اجناس په پور و اخستل شول

١٠٠٠

١٠٠٠

دمعاشاتو په حساب کی

له نقده حساب څخه

معاشات په نقده ډول ورکړل شول

٢٠/۱

٢٠٠٠

٢٠٠٠

دفتر دکرایی په حساب کی

له نقده حساب څخه

دفتر کرایه په نقده ډول تادیه شوہ

٣٠/۱

١٥٠٠

٥٠٠

٢٠٠٠

دنقدی په حساب کی

داجمل په حساب کی

داجنایو دخر خلاو له حساب څخه
په اجمل باندی اجناس په نغده او پور و پلورل
شول

٣٠/١

٢٠٤٥٠٠

٢٠٤٥٠٠

مجموعه

دکل دفتر حساب Ledger Account

دکل دفتر یا لیجر هغه دفتر دی چی تول سوداگریز معاملات په هغه کی په پیر لند پول او په بیلابیله ویشل شوی بنه پکی لیکل کیږی. او دغه تول معاملات دژورنال څخه ور لیپر دول کیږی. دی ته اصلی یالوی دفتر ویل کیږی دا هکه چی تول معاملات په هغه کی په ویشل شوی او جلاجلا توګه پکی ثبت شوی وي. په ژورنال کی معاملات دنیتو له مخی لیکل کیږی. حال دا چی په لیجر کی دھری معاملی له تصفیی څخه وروسته دھری معاملی لپاره په جدادجا حساب کی لیکل کیږی لکه د خرڅلاؤ حساب، دخریداری حساب، نقده حساب او داسی نور.

دلیجر نمونه

Dr.

Cr.

پیسی	نمبر	ژرناں	تفصیلات	نیتہ	پیسی	نمبر	ژرناں	تفصیلات	نیتہ
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
			مجموعہ					مجموعہ	

ازمايشى بلانس Trial Balance

هغه بلانسونه دي چى دليجر يا دكل ددفتر له حساب څخه ايستل کيرى او په هغه کى تول اسمى او واقعى حسابونه شامل وي.

دازمايشى بلانس هدف Objective of Trial Balance

- ❖ ازمايشى بلانس څخه ددبت او کريديت دستونونو دمجموعى پيسو دکنترول اوچك کولو لپاره کار اخستل کيرى.
- ❖ ازمايشى بلانس دكتى او تاوان دبلانس له جورولو مخکى جورېرې چى په هغه کى دنخاير و موجودى نه وي.

داز مايشى بلانس نمونه

پرله پسى گنه	دليردحسابونو نوم	ددبت پىسى	دكريديت پىسى	ليجر نمبر
.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	مجموعه

دنقده حساب لیجر

۱

نیته	تفصیلات	پیسی نال نمبر	تفصیلات	نیته	پیسی نال نمبر	نیته
دماشین په حساب کی ۹۱	د پانگی له حساب خخه	۱/۱ ۳۰/۱	۸۰۰۰	۲/۱/۱۳		
داجناسو پیرودلو په حساب کی ۲۰/۱	داجناسو دخرخلاو له حساب خخه		۲۵۰۰			۸/۱
دمعاشاتو په حساب کی ۳۰/۱			۱۰۰۰			
ددفتر دکرایی په حساب کی دازمایشی بیلانس په حساب کی			۲۰۰۰	(۱۵۱۵۰۰)		
مجموعه			۱۶۵۰۰	۱۶۵۰۰		مجموعه

دپانگی حساب لیجر

۲

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی
۱۳۹۱ ۱/۲	د از مايشي بيلانس په حساب کي	(۱۵۰۰۰)	۱۵۰۰۰	۱۳۹۱ ۱/۲	په نغده حساب کي	۱۵۰۰۰	(۱۵۰۰۰)
	مجموعه	۱۵۰۰۰			مجموعه		۱۵۰۰۰

٣

دماشين الاتو حساب ليجر

نитеه	تفصيلات	نمبر	پيسى	نитеه	تفصيلات	نمبر	پيسى
١٣٩١ ١/٢	له نغده حساب څخه	٨٠٠٠		٨٠٠٠	از مايشي بيلانس په حساب کي		
	مجموعه	٨٠٠٠			مجموعه	٨٠٠٠	

۴

موبل او فرینچر حساب لیجر

نیته	تفصیلات	نمبر پیسی	ژورنال نمبر	نیته	تفصیلات	نمبر پیسی	ژورنال نمبر
از ماپشی بیلانس په حساب کی			۳۰۰۰	۱۳۹۱ ۱/۶	سلیمان له حساب څخه		۳۰۰۰
مجموعه	مجموعه	۳۰۰۰		۳۰۰۰			

سلیمان حساب لیجر

۵

نیته	تفصیلات	نیته	تفصیلات
پیسی	ژورنال نمبر	پیسی	ژورنال نمبر
۳۰۰۰	از ماشینی بیلانس په حساب کی	۳۰۰۰	موبل او فرنیچر په حساب کی
۳۰۰۰	مجموعہ	۳۰۰۰	مجموعہ

اجناسو دپرو دلو حساب لیجر

9

نیتہ	تفصیلات	نمبر پیسی	نیتہ	تفصیلات	نمبر پیسی
۲۵۰۰	له نغدہ حساب څخه	۳۱۹۱	۵۵۰۰	از مایشی بیلانس په حساب کی	
۱۰۰۰	کبیر له حساب څخه	۱/۶			
۲۰۰۰	فرید له حساب څخه	۱/۱۱			
۵۵۰۰	مجموعه		۵۵۰۰	مجموعه	

٧

در حمان حساب لیجر

نیته	تفصیلات	پیسی نمبر	پیسی نمبر	تفصیلات	نیته
۱۳۹۱ ۱/۱۰	خر خلاو په حساب کي	۱۵۰۰۰	۱۵۰۰۰	از مايشي بييانس په حساب کي	
۱۵۰۰۰	مجموعه		۱۵۰۰۰	مجموعه	

۸

اجناسو خرڅل او حساب لیجر

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی
۱۳۹۱	رحمان په حساب کي			۱/۱۰			
۱/۳۱	نغدي په حساب کي			۱/۳۱	اجمل په حساب کي		
۳۵۰۰۰	از مايشي بيلانس په حساب کي			۱۵۰۰۰			
				۱۵۰۰۰			
				۵۰۰۰			
۳۵۰۰۰	مجموعه			۳۵۰۰۰	مجموعه		

کبیر حساب لیجر

۹

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی
داجناسو پیرودلو حساب کی	از مایشی بیلانس حساب کی	۱۰۰۰		۱۳۹۱	داجناسو پیرودلو حساب کی	۱/۱۱	
مجموعہ	مجموعہ	۱۰۰۰		۱۰۰۰	مجموعہ	۱۰۰۰	

١٠

فرید حساب لیجر

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی
داجناسو پیرودلو حساب	۱۳۹۱	۱/۱۱		از مایشی بیلانس په حساب کی	۲۰۰۰		
مجموعه	۲۰۰۰			مجموعه	۲۰۰۰		

معاشاتو حساب لیجر

۱۱

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پسی
۱۳۹	له نغدہ حساب څخه	۱	۱۰۰۰	۱	از مایشی بیلانس په حساب کی	۱/۲۰	
مجموعه				مجموعه			

۱۲

دفتر کرایی حساب لیجر

نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	ژورنال نمبر	پیسی
۱۳۹۱ ۱/۳۱	له نغده حساب خخه	۲۰۰۰		۲۰۰۰	از مایشی بیلانس په حساب کی		
	مجموعه	۲۰۰۰			مجموعه	۲۰۰۰	

داجمل حساب لیجر

۱۳

نیته	تفصیلات	نمبر	پیسی	نیته	تفصیلات	نمبر	پیسی
۱۳۹۱ ۱/۳۱	خرخلاو له حساب خخه	۵۰۰۰		۵۰۰۰			ازمايشي بيلانس په حساب کي
	مجموعه		۵۰۰۰		مجموعه		

دیونس خان امتحانی بیلانس

پرلہ پسی نمبر	دلیجر دحسابونو نوم	لیجر نمبر	ددبٹ پیسی	دکریدیت پیسی
۱	نقدہ حساب	۱۵۱۵۰۰	۱۵۰۰۰	
۲	دپانگی حساب			
۳	دماشین حساب	۸۰۰۰		
۴	موبائل اوفرنیچر	۳۰۰۰		
۵	سلیمان حساب	۳۰۰۰		
۶	اجناسوپیرودلو حساب	۵۵۰۰		
۷	در حمان حساب	۱۵۰۰۰		
۸	داجناسو دخر خلاو حساب			۳۵۰۰۰
۹	دکبیر حساب			۱۰۰۰
۱۰	دفرید حساب			۲۰۰۰
۱۱	معاشاتو حساب	۱۰۰۰		
۱۲	دفتر کرایی حساب	۲۰۰۰		
۱۳	داجمل حساب	۵۰۰۰		
مجموعہ				
			۱۹۱۰۰۰	۱۹۱۰۰۰

وروستی حسابونه

Final Account

دھر مالی کال په پای کی تول تصدی لرونکی، سوداگر، شرکتونه او
بانکونه یو شمیر حسابونه چمتو کوي چي هغو ته وروستي یا فاينل
حسابونه وايى.

وروستي حسابونه په لاندی برخو ويسل شوي دي.

- 1- د گتى او تاوان بيلانس
- 2- اختتاميه بيلانس

دکټۍ او تاوان حساب

دغه ډول حسابونه دخالص مفاد او خالص تاوان دمعلومولو په خاطر ترتیبېږي چې دوه ستونونه لري. یوېي دبت او بل یې کريديت ستون دی. ددبت په ستون کی ددوری ټول لګښتونه او دکريديت په ستون کی ددوری ټول عواید لیکل کېږي.

که چېږي کريديت اړخ ددبت له اړخ څخه لوړ ارقام ولري نو خالص مفاد بنسکاره کوي. که چېږي ددبت اړخ د کريديت له اړخ څخه لوې وي نو خالص ضرر بنسکاره کوي.

که چېږي دمفاد او ضرر دېیلانس نتیجه خالصه ګټه یا خالص مفاد راووځی نو له پانګی سره جمع کېږي. که ضرر راووځی ورڅخه منفي کېږي.

دیونس خان دکٹی او تاوان بیلانس

مصارف

٥٥٠٠	داجناسو پیرودلو حساب	٣٥٠٠	داجناسو دخرخلاو حساب
١٠٠٠	دمعاشاتو حساب		
٢٠٠٠	دفتر کرایی حساب		
٤٦٥٠٠	خالص مفاد		
٣٥٠٠	مجموعه	٣٥٠٠	مجموعه

اختتمیه بیلانس

اختتمیه بیلانس دهر مالی کال په پای کی ترتیب کیری او دغه بیلانس دمالی حالت بنو دلولپاره ترتیب کیری. اختتمیه بیلانس دوه ارخونه لري چی يو يی دارایی لوری او بل لوری ته يی پانگه او پورونه دي. Asset

.....	نقدی پیسی	.....	سرمایه
.....	باتکی دارایی	.....	+ خالصه ئته
.....	طلبات	.....	- خالص ضرر
.....	ماشین الات	.....	- شخصی برداشت
.....	نقلیه وسایط	.....	پورونه
.....	فرنیچر		
.....	تعمیر		
.....	دگودام و روستى موجود		

.....	مجموعه	.....	مجموعه

دیونس خان اختتامیہ بیلانس

٨٠٠٠	ماشین الاتوحساب	١٥٠٠٠	یونس سرمایہ
٣٠٠٠	موبائل او فرنیچر حساب	٢٦٥٠٠	+ خالص مفاد
١٥١٥٠٠	نقدہ حساب		
١٥٠٠٠	طلبات	٣٠٠٠	پورونہ سلیمان حساب
٥٠٠٠	رحمان حساب	١٠٠٠	کبیر حساب
	اجمل حساب	٢٠٠٠	فرید حساب
١٨٢٥٠٠		١٨٢٥٠٠	